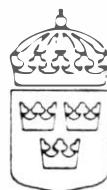

Motion till riksdagen

1989/90:U646

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Eritrea och Etiopien

Mot.
1989/90
U646-652

Under 1989 förändrades situationen i Etiopien och Eritrea dramatiskt. I februari månad vann Tigrays befrielsefront TPLF med stöd från Eritrea en stor seger vid Endeselassie, vilket ledde till att hela Tigrayprovinsen befriades. TPLF fortsatte sedan framryckningen söderut och befinner sig nu endast 15 mil från Addis Abeba. Samtidigt breddade TPLF sitt politiska underlag genom att skapa en gemensam plattform för de etiopiska befrielseörelsernas fortsatta kamp. De tre politiska huvudmålen är att störta Mengisturegimen, att bekämpa den sovjetiska interventionen och att skapa fred i Etiopien genom att alla nationaliteter ges fullt självbestämmande. Den nya frontorganisationen fick beteckningen EPRDF, Ethiopian Peoples Revolutionary Democratic Front.

De upprepade etiopiska nederlagen i Eritrea och Tigray ökade missnöjet i den krigströtta etiopiska armén och i maj gjordes ett försök att genom en militärkupp störta Mengistu. Försöket misslyckades, enligt Le Monde Diplomatique delvis till följd av den israeliska säkerhetstjänstens insatser. Mengistu genomförde därefter en utrensning inom armén. Många av de mest erfarna officerarna avskedades. Flera arkebuserades.

Till följd av nederlagen och påtryckningar från Sovjetunionen, som är Mengisturegimens viktigaste vapenleverantör, beslutade Mengistu inleda fredssamtal med EPLF. Samtalen ägde rum i Atlanta i augusti och i Nairobi i november under f.d. amerikanske presidenten Carters ordförandeskap.

Frånsett etiopiska bombningar mot civila mål i Eritrea har i stort sett vapenvila rått i Eritrea sedan militärkuppen. Under samtalen enades de etiopiska och de eritreanska representanterna om proceduren för fortsatta förhandlingar med observatörer från bland annat FN och OAU.

Förhandlingar mellan Tigrays befrielsefront TPLF och Mengisturegimen inleddes den 4 november i Rom. TPLF:s fredsplan förutsätter att vapenvila etableras och en övergångsregering bestående av representanter för alla politiska partier bildas för att utarbeta en grundlag, varpå befolkningen i fria val skall få välja sin regering. Eritreafrågan löses genom att befolkningen tillerkänns rätten till självbestämmande. Vid samtalen begärde TPLF att Sverige tillsammans med Italien skall leda de fortsatta förhandlingarna mellan TPLF och den etiopiska regeringen. Enligt uppgift har Sverige svarat positivt på detta förslag.

Trots förhandlingarna har striderna mellan den etiopiska armén och TPLF:s styrkor fortsatt. De senaste månaderna har präglats av en total mobilisering i Etiopien. Allt tyder på att sovjetiskt krigsmateriel fortfarande levereras. Ett nytt inslag är den israeliska inblandningen. 20 000 etiopiska judar, s.k. falashas, skulle ges möjlighet att återvända till Israel, som i sin tur förser Etiopien med vapen och rådgivare. Sverige medverkar genom att förse de etiopiska judarna med pass.

Israel vinner stora strategiska fördelar genom samarbetet med Etiopien. Genom inblandningen ökar risken för en förlängning av kriget med svåra lidanden för befolkningen som följd.

Situationen förvärras av sommarens torka. I Tigray har 50 procent av skörden förstörts, i Eritrea 90 procent. Man bedömer att fem miljoner människor hotas av en hungersnöd som kan bli en ännu större katastrof än den 1984-85. USA och Sovjetunionen har liksom flera humanitära organisationer väddat till Mengisturegimen om fri lejd för hjälpsändningar till de svältande. Det är oklart om de kommer att få ett positivt svar.

EPLF kontrollerar hela Eritrea frånsett de större städerna. TPLF administrerar ett väldigt område med kanske 12 miljoner etiopiska invånare i norra Etiopien.

Bäst förutsättningar att bistå de svältande i Eritrea har ERA, den eritreanska biståndsorganisationen, som tar emot bistånd via Port Sudan och fraktar in det längs vägarna söderut in i Eritrea. Biståndet till de svältande i Tigray och Wollo förmedlas bäst av Tigrays biståndsorganisation REST över gränsen från Sudan. Viktigt är att de humanitära biståndsorganisationerna dessutom ges möjlighet att föra bistånd via Addis Abeba norrut, tvärs genom frontlinjerna.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den bör fördöma Israels och Sovjetunionens inblandning i Etiopiens inre angelägenheter.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den uttryckligen erkänner det eritreanska folkets självbestämmanderätt för att därigenom underlätta fredsförhandlingarna mellan Etiopien och EPLF,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den i förhandlingarna mellan Etiopien och TPLF främjar en uppgörelse som leder till fred, fria val, mänskliga och demokratiska rättigheter samt nationella rättigheter åt de etiopiska nationaliteterna,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den verkar för att den etiopiska regeringen ger hjälpsändningarna till de svältande i norra Etiopien fri lejd,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den ger katastrofhjälp direkt till Eritreas biståndsorganisation ERA och

Stockholm den 24 januari 1990

Lars Werner (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Rolf L. Nilson (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)